

Брюксел, 27.11.2018 г.
COM(2018) 787 final

ANNEX

ПРИЛОЖЕНИЕ

към

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА
относно наблюдаваното напоследък развитие във връзка с евромонетите

ПРИЛОЖЕНИЕ

Част 1 Резюме на консултацията със заинтересованите страни относно монетите от 1 и 2 евроцента, проведена през ноември/декември 2017 г.

А. Контекст

С електронно писмо от 9 ноември 2017 г. Комисията информира заинтересованите страни от ЕС в областта на евромонетите, че в същия ден започва провеждането на електронно проучване относно разходите и използването на монетите от един и два цента. Заинтересованите страни бяха помолени да отговорят на въпросника. Въпросите в проучването бяха пригодени към различните роли на заинтересованите страни в цикъла, свързан с използването на евромонети от един и два цента.

Следните заинтересовани страни бяха помолени да отговорят:

- националните органи на държавите от еврозоната в качеството им на законни емитенти на евромонети;
- държавите членки извън еврозоната (с дерогация или клауза за неучастие);
- Европейската централна банка;
- националните централни банки в държавите от еврозоната;
- европейските монетни дворове, които произвеждат евромонети;
- всички съответни европейски асоциации: три банкови асоциации, една асоциация на лица, работещи с пари в брой, две асоциации на търговци на дребно и две асоциации на потребители.

Крайният срок за представяне на отговори беше удължен веднъж. В крайна сметка заинтересованите страни разполагаха с време до 31 декември 2017 г. да представят своята гледна точка.

Б. Процент на отговорилите

Почти всички публични заинтересовани страни отговориха на въпросника. Отговориха и всички частни банкови асоциации и асоциации на лица, работещи с евро в брой, от ЕС.

Не бяха получени изявления от европейски търговци на дребно или от европейски организации на потребители. При все това на проучването отговориха 12 национални организации на търговци на дребно, вероятно защото са получили информацията от съответната асоциация на европейско равнище. Асоциацията на потребителите от ЕС заяви, че не разполага с данни или доказателства във връзка с фактите, посочени във въпросите.

Не всички публични и частни заинтересовани страни отговориха на всички поставени въпроси.

В. Обобщен анализ на отговорите на заинтересованите страни по групи

1. Законни емитенти

Двама законни емитенти посочиха, че разходите за придобиване на монети от един и два цента са се понижали, а трима — че разходите са се увеличили.

Трима законни емитенти посочиха, че могат да се сдобият с монети от един цент под номиналната стойност. В повечето случаи възлагането на обществени поръчки изглежда оскъпява сдобиването с монети от един цент. Като цяло разходите за сдобиване с монети от един цент за всички законни емитенти варират между 0,9 и 2,0 евроцента.

2. *Държави членки извън еврозоната*

На въпросника отговориха четири държави членки, които (все още) не са част от еврозоната. Две от тях използват национални монети в обращение, чиято номинална стойност е под 1 евроцент. При преминаването към евро две от държавите членки заявиха, че биха предпочели най-малката евромонета да бъде от пет евроцента.

3. *ЕЦБ и национални централни банки (НЦБ) на държави от еврозоната*

ЕЦБ заяви, че евентуалното премахване на монетите от един и два цента и въвеждането на система за закръгляване на крайната сума за покупки до най-близките 5 цента при плащане в брой не се очаква да окаже значително въздействие върху стабилността на цените.

Тринадесет НЦБ отговориха на проучването. Като цяло делът на монетите от един и два цента, връщани на НЦБ, е малък поради слабото обращение, което се дължи на причини, свързани с транспортните разходи, географски съображения и в някои случаи на техните политики за депозирание на монети, макар че таксите в тази връзка са еднакви за всички купюри.

4. *Европейски монетни дворове*

На въпросника отговориха седем монетни двора, произвеждащи евромонети. Четири от тях заявиха, че не биха могли да произвеждат монети от един цент под номиналната стойност, а за някои от тях това важи и за монетите от два цента. Някои монетни дворове посочиха, че производството под номиналната стойност никога не е било възможно дори когато производствените разходи и разходите за метали са били по-ниски. Някои монетни дворове се надяват, че ще понижат разходите за монетите от един и два цента посредством договорените варианти за икономии на разходи, считано от 2018 г.

В повечето случаи премахването на монетите от един и два цента би оказало ограничено въздействие върху персонала в монетните дворове или изобщо не би му повлияло. Числеността на персонала, занимаващ се с тези монети, като цяло е много малка, с изключение на една държава членка, която отчита и работните места в производството на заготовки, опаковането, съхранението и рециклирането.

Според един монетен двор монетите от един и два цента при всички положения са от съществено значение от екологична гледна точка.

Един монетен двор посочи, че е направен неуспешен опит за възлагане на съвместна обществена поръчка за заготовки от няколко монетни двора.

5. *Лица, работещи с пари в брой*

Изглежда, че лицата, работещи с пари в брой (дружества, работещи с монети/дружества за транспортиране на пари и ценности), не са единодушни по отношение на ползите от монетите от 1 и 2 евроцента и тяхното бъдеще. Връщането на монети от един и два цента на дружества, работещи с пари в брой, изглежда в някои случаи постепенно се е забавило с течение на времето. Не бяха посочени данни за тенденциите при цените за обслужването на монети от 1 и 2 евроцента.

6. *Търговски банки*

Четири национални търговски банки, включително две от една и съща държава, отговориха директно.

Изглежда, че няма разлика в условията и таксите за депозиране между различните купюри.

Банките в една държава членка от еврозоната изглежда разполагат с големи запаси от монети от един и два цента. Една банка отчете повишение на търсенето на тези монети, но малко на брой депозити. Друга съобщи, че при изтеглянето и депозирането на монети от един и два цента се наблюдава забавяне.

Три банки считат, че обращението на монети от един и два цента не е намаляло в сравнение с обращението на останалите купюри.

Банките посочиха, че потребителският профил за монетите от един и два цента не се е променил.

Бяха изразени разнородни мнения относно тенденциите при ценообразуването във връзка с услугите за пари в брой в банките.

7. *Търговци на дребно*

Дванадесет национални организации на търговци на дребно отговориха на проучването (чрез съответната асоциация на европейско равнище). Бяха изразени най-различни мнения относно промените в цените и практиката на закръгляване на крайната сума: някои търговци на дребно заявиха, че клиентите изобщо не са съгласни със закръгляването и че някои клиенти биха платили повече, а други — по-малко (но разликата се изравнява с течение на времето); един търговец на дребно заяви, че търговците на дребно *винаги* закръгляват надолу крайната сума.

Две организации на търговци на дребно не изключват възможността цените на отделни продукти да се повишат, ако започне да се прилага закръгляване. Седем търговци на дребно ясно заявиха, че няма да извършат еднократно увеличение на цените, когато започне да се прилага закръгляване.

Една организация на търговци на дребно изрази опасение, че ако закръгляването бъде ограничено до плащанията в брой, клиентите ще решават до какъв начин на плащане да прибегнат в зависимост от това дали закръглената сума (плащане в брой), или точната сума (електронно плащане) е по-малка. Това ще забави плащането на касите.

Някои организации на търговци на дребно изтъкнаха, че монетите от един и два цента ще продължават да бъдат от значение за цените на храните.

Двама търговци на дребно открито призоваха за премахване на монетите от един и два цента.

8. *Потребители*

Европейската асоциация на потребителите изтъкна, че по този въпрос не са събрани достатъчно доказателства и че като общ принцип потребителите следва да разполагат с варианти за плащане, които отразяват индивидуалните им предпочитания.

Част 2 Проведени обсъждания в експертните групи (от 2013 г. до есента на 2017 г.)

След публикуването на първото съобщение на Комисията относно евромонетите (през 2013 г.) и въвеждането на правила за закръгляване в още три участващи държави членки, няколко експертни групи на Комисията в областта на работата с евро в брой обсъдиха (неколкократно) бъдещето на монетите от един и два цента. Групите, които се включиха най-активно, са тези, които провеждат редовни заседания¹, като например:

- групата относно потребителите на евро в брой, която проучва използването на евро в брой (както монети, така и банкноти) от гледна точка на гражданите и търговците на дребно;
- подкомитета по въпросите на евромонетите, който проучва ефикасността и свързаните с политиката аспекти на евромонетите;
- работната група на директорите на монетни дворове, която разглежда техническите аспекти на евромонетите;
- и Комитета за трансграничното транспортиране на евро в брой по шосе, който проучва начини за запазване на еднакви условия на конкуренция за лицата, работещи с пари в брой, навсякъде в еврозоната.

Темата също така бе обсъдена с експерти в рамките на *ad hoc* срещи, например срещата относно обхвата и ефектите от статута на еврото в брой като законно платежно средство (2014 г.).

В зависимост от съответната област на политиката, към която са насочени, и от ролята им в цикъла на парите в брой, някои експертни групи естествено разглеждат въпроси, свързани с монетите от един и два цента, по-рядко в сравнение с други групи. Като цяло мненията са разнородни (дори в рамките на групите), като се открояват две основни гледни точки: едната е насочена по-скоро към „разходите от цикъла на парите в брой“ и фискалните аспекти от емитирането на монети от един и два цента, докато другата е насочена по-скоро към начина, по който потребителите биха реагирали на изтеглянето на тези монети, и към начина, по който търговците на дребно биха се приспособили към промяната.

Докато при първия подход се подкрепя по-скоро незабавното преустановяване на използването на монети от един и два цента, заключението при втория е по-предпазливо. Независимо от контекста, ако се вземат предвид и двете основни гледни точки, може да се достигне до следните заключения.

1. В групите е налице общо разбиране, че продължаващото емитиране на монети от един и два цента поражда проблеми, тъй като производствените разходи са високи и тези малки купюри не се връщат ефективно в обращение.
2. Всяко действие в областта на политиката, което бъде предприето по отношение на монетите от един и два цента (спиране или продължаване на емитирането на монети), следва да бъде основано на всеобхватна оценка на ситуацията, като се отчетат всички съответни аспекти и се информира ефективно обществеността.

* * *

¹ Експертните групи провеждат заседания на интервали от 4 месеца до 2 години в зависимост от конкретната група.